

AURRERA

BADIRUDI euskeldun askoren iritzia beti *esti atzera* izan biar dubela. Aben esapide guztiya da: lenago onela izaten zan, lenago onela egiten zuten.

Lenago onela edo ala egin edo izaten zan ez da aski ordia; lengo izate ori ongi edo gaizki zan da guk begiratu biar dioguna.

Len egiten zan guztiza etzan ongi egiña; orain bezela orduban gauza batzubek ongi egiten ziran ta bestiak berriz gaizki.

Ondo egiñak ziranak aurrera ere egin biar ditugu; bañan ez gaizki egiñak, oyek ez; oyek berritu, oneratu egin biar ditugu alegin guztia.

Lenago etzala euskeraz idazten, beraz emendik aurrera ere ez degu euskeraz idatzi biar.

Ori diyona buruz ondo ote dabill?

Lenago euskeldunak erderaz idatzi bazuten, gaizki egin zuten, eta ez diotegu bide orretan jarraitu biar: guk euskeraz idatzi biar degu.

¿Lotzagarriya ez da bada guk gure izkera izan ta besteren izkeran idaztia?

Zenbateraño zorotasunak gai ontan egin zituzten gure aurrekok ezin esan alakoak dira.

Gertatzen zan, ta ez bein ta bi bider, bañan askoetan ta askoetan, emengo baserri batetik seme bat Amerikan izan; ez gurasuak eta ez semeak itzik ere erderaz jakin ez, eta alaz guztiz alkarren arteko eskutitzak erderaz egin biar.

Semeak egin biar zubenian idazlari parragarriren bat billatuko zuen, berak nai zubena ez beste guziya jarriko zion, ta emen etorriko zan eskutitza mendi tarteko baserrira ingelesez egiña balitz bezela. Gura-

suak beren ura artu ta errira apaiz jaunaren gana juañ biar izaten zuten, semeak zer zionen ichura zerbait jakingo bazuten.

Eta ori guziya euskeraz ez idaztearen gatik.

Orrela gertatzen zala badakigu, ¿eta orrela gertatzen zalako aurrera ere gertatu biar aldu?

¿Badu ichurik batere iritzi orrek?

Ez; orrela egiten bazan len ez da aurrera orrela egin biar. Bakoi-tzak bere izkera ibilli biar du, ala itz egiteakoan nola idatzi biar dube-nian.

Buru auste asko eman diran oldozpena izan da beti, nondik izan duben euskeldunak griña char ori: idatzi biar duben guziyan erderaz egir, biarra, erderaz itzik ere jakin ez arren. Zergatik gai ontan zokora-tu izan duben beti euskera.

Nere iritzirako gai ontan errudunak jaunchuak izan dira.

Tontolapiko aundiyenak izan arren, zerbait ikasteko bidea izan du-ten dirudunak, lenengo lana erdera guztirako ibiltzia izan dute: erde-raz irakurri, erderaz idatzi, ta euskera sukalde chokorako.

Nola abek bakarrak izango ziran noski Euskal erriyan zerbait idaz-ten zutenak, baserritarrak etzuten euskeraz idatzia ezer ere ikusten, gu-ziya erderaz; eta emendik zetorkioten euskeraz ezin idatzi zitekelako uste ichura gabeko ori.

Orain ere, jauncho ichurakuak dira zetik geyena dutenak, len be-zela aurrera ere erderaz idatzitzeko. Len ala egiten zalako.

Ez gera gu iritzi orretakuak eta ez deizkiogu euskeldun zintzoa da-nak orrelako iritzirik izan lezakenik, burua ondo daukarren bitartian beintzat.

Erderaz idazteko oitura ori zarra izango da, bañan charra ere bai; ta charra geyago oraindik zarra baño.

Euskeldun zintzoak bere izkuntza zarra maite bear du. Orretan ba-tikbat ezagutzen da euskaldun zintzoa dan edo ez. Bere izkerarentzako gogorik ez duen euskelduna baezpadakua da.

Izkera maite badu beaz izkeraren aurrerapenez zaletua egon biar du. Ezti atzera zokoratu ta aurrera, *¡aida!* egin biar du.

Len ez ba zan oirela egiten ainbat gaiztuago izan da guretzat.

¿Nondik ainbeste galdu da bada gure izkuntza atsegiña, ez bada le-nago biar bezela begiratu etzayolako?

Lendabizi idaztez laga ta azkenian itz egitez ere bai, orra zertara iri-chi geran lenago egiten zalako orrekin.

Idazkiak izkera indartu, sendotu egiten du; baña beste izkeraz idazten badegu guk, beste izkera sendotu ta indartuko degu, ta biyen birtartian gure euskera zarra auldua, baldartua, argaldua, geldituko da.

Erderaz idatzi ta euskera sendotu balitz, ichurik ez izan arren, zerbait esan zitekien; bañan ikusi nola egunetik egunera gure izkera zarra galtzen juañ dan, ta ala ere izan arpegiya esateko len erderaz idazten zala ta aurrera ere berdin egin biar dala; ori ez da sentzudunak egin lezaken aterakaiya.

Lenago erderaz idazten zala guziya Euskal erriyan, zorigaitzez egiya da ori, baña bide orretatik juañ gera galtzen gure euskera atsegiña iya lurperatzera irichi arte. Bada berpistu biar bada gure izkuntza ez diogu lengo bideari jarraitu biar, badakigu ortik nora guazen: euskera betiko gaitzera.

Ez degu beaz *ezti atzera* egin biar, ¡aurrera! ¡*aida!* baizik.

Lenago egiña gaizki egiña da; orain ondo egiten zayatu biar degu.

Orretarako euskera guztitarako ibilli biar degu: euskeraz itz egin eta euskeraz idatzi. Euskeraz eskutitzak, euskeraz meza liburuak, euskeraz izkintzak, euskeraz legiak, euskeraz guziya.

Lenago etzan orrela egingo; bañan orain orrela egin biarrian arkitzen gera.

Eta orrela nai ez dubena ez da egiazko euskal-zalia. Orrelakoen euskal-zaletasuna mingañen muturrian bakarrik dago. Chistubakin birtian alde egiten du.

Jarraitu dezayogun bada bide berriari, ta guazen guziyok aurrera ¡*aida!*

M. UGALDE
